

ОКОНЧАТЕЛЕН ДОКЛАД

ОТ ГРАЖДАНСКО НАБЛЮДЕНИЕ

НА СИСТЕМАТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ В ОБЩИНА ВИДИН, РЕАЛИЗИРАНО ПО ПРОЕКТ „ПОВИШАВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ В МЕСТНИТЕ ПОЛИТИКИ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ“

Част I. ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

В рамките на проект BG05SFOP001-2.009-0167-C01 "Повишаване на гражданското участие в местните политики по управление на отпадъците" в периода юни 2019 г. - март 2020 г. се реализира процес на гражданско наблюдение на територията на Община Видин, фокусиран върху системата за управление на отпадъците.

Гражданското наблюдение е утвърдена форма за участие на гражданите в процеса на мониторинг на политики и законодателство, упражнявани от публичната администрация. Целта на прилагането му върху дейността на администрацията е да се повиши прозрачността, публичността, отчетността, етиката и доверието от страна на гражданите и бизнеса, да се създаде открито и отговорно управление. За тази цел в рамките на проекта се изгради механизъм за провеждане на гражданско наблюдение над системата за управление на отпадъците в Община Видин и за изграждане на устойчиви взаимоотношения между публична администрация, гражданския сектор, социално-икономически партньори.

Преди официалния старт на процеса бе разработена Методика за провеждане на гражданско наблюдение. Методиката следва принципите за добро управление и цели да повиши гражданското участие във формирането, изпълнението и наблюдението на политиките по управление на отпадъците, като повиши капацитета за осъществяване на обществен контрол.

---

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.009-0167-C01 "Повишаване на гражданското участие в местните политики по управление на отпадъците", съ-финансиран по Оперативна програма „Добро управление“, по процедура BG05SFOP001-2.009 „Повишаване на гражданското участие в процесите на формулиране, изпълнение и мониторинг на политики и законодателство“

Съгласно разработената методология обектите на гражданско наблюдение са:

- общественост, потребители на публичните услуги – в това число граждани и бизнес;
- структури на гражданското общество, медии;
- представители на публичната администрация, институциите и организациите, отговорни за цикъла по управление на отпадъците на местно ниво, в т.ч. структурите, свързани със сметосъбиране, сметоизвозване, депониране и третиране/оползотворяване на отпадъка.

На база на анализираниято текущо състояние на системата за управление на отпадъците в Община Видин, маркираните ограничения, нужди, потребности и очаквания сред целевите групи, бяха идентифицирани следните области, в които да се осъществява гражданско наблюдение:

- Качество на услугата „Почистване и поддръжка“;
- Система на събиране на отпадъците;
- Система на извозване на събраните отпадъци;
- Депониране на отпадъците;
- Информационно обезпечаване на публичната услуга, достъп на обществеността до информация, свързана с управлението на отпадъците;
- Участие на обществеността в процеса на консултиране, наличие на диалог;
- Степен на удовлетвореност на обществеността;
- Разглеждане и решаване на жалби на потребителите;
- Разходване на ресурсите и ефективност на резултатите.

За целите на гражданското наблюдение се обособиха следните пилотни зони:

Зона 1 - Крайдунавски парк, туристическа и пешеходна зона – по ул. „Баба Вида“ и ул. „Градинска“, пл. „Бдинци“, пристанищна зона, Речна гара – основен тип

отпадъци - зелени отпадъци, биоотпадъци и битови отпадъци, отпадъци от опаковки, др.

Зона 2 - земеделски пазар /всяка събота/ в района на магазин LIDL, магазин LIDL, 2 бр. бензиностанции, парк „Владикина бахча“, западна промишлена зона – основен тип отпадъци - зелени отпадъци, биоотпадъци, земеделски отпадъци, твърди битови отпадъци, отпадъци от опаковки, опасни отпадъци, промишлени отпадъци, др.

Зона 3 – районът на Общински пазар Видин и търговски обекти в и около него, ул. „Пазарска“, Областна дирекция на МВР Видин, „Пазар капия“, кв. „Калето“ - основен тип отпадъци - зелени отпадъци, биоотпадъци, земеделски отпадъци, твърди битови отпадъци, отпадъци от опаковки, опасни отпадъци, промишлени отпадъци, др.

Зона 4 – районът на бивш ОКС (Окръжен кооперативен съюз) и търговски обекти и складове в и около него, автомивка, района на ул. „Горазд“, кв. „Химик“, района на ЖП гара Видин - основен тип отпадъци - зелени отпадъци, биоотпадъци, земеделски отпадъци, твърди битови отпадъци, отпадъци от опаковки, опасни отпадъци, промишлени отпадъци, др.

Зона 5 – други населени места извън общинския център - основен тип отпадъци - зелени отпадъци, биоотпадъци, земеделски отпадъци, твърди битови отпадъци, отпадъци от опаковки, др.

Зона 6 – други зони, в които текущо възникнат екологични казуси по време на осъществяване на гражданското наблюдение.

В рамките на методологията бяха разработени образци на документи за посещение на място и индивидуални доклади от проведените граждански наблюдения, които бяха ползвани от наблюдателите при осъществяването на работата им.

Гражданското наблюдение се реализира от екип от граждански наблюдатели – доброволци, подбрани при спазване на хоризонталните принципи за недопускане на дискриминация,

равенство между половете, равно участие, както и липса на конфликт на интереси със структурите, обект на наблюдение.

Преди старта на наблюдението екипът от граждански наблюдатели премина специално обучение, по време на което беше представена правната рамка, текущото състояние на системата за управление на отпадъците, разработената методология за гражданско наблюдение и бяха дискутирани практически казуси.

Част II. СТАТИСТИЧЕСКА ИНФОРМАЦИЯ

За периода юни 2019 г. – март 2020 г. бяха проведени общо 35 граждански наблюдения при спазване на разработената методология. Наблюдава се следната статистика:

	юни.19	юли.19	авг.19	септ.19	окт.19	Ноем .19	дек.19	ян.20	февр.20	март.20	Общо
Общ брой наблюдения за месеца	3	4	5	3	4	4	3	3	3	3	35
Наблюдение на място и интервю с потребители на публичната услуга по управление на отпадъците	3	4	3	3	3	3	3	2	3	2	29
Интервю с представители на гражданското общество, медии, други потребители на публичната услуга	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	2
Наблюдение на място и интервю с представители на структурите, включени в цикъла по	0	0	1	0	0	1	0	1	0	1	4

управление на отпадъците												
Наблюдения, осъществени между 7.00 и 19.00 часа	3	3	4	3	4	4	3	3	3	3		33
Наблюдения, осъществени между 19.00 и 7.00 часа	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0		2
Наблюдения, осъществени през работните дни	3	3	5	1	3	2	2	2	2	2		25
Наблюдения, осъществени през почивните дни	0	1	0	2	1	2	1	1	1	1		10
Наблюдения, проведени в пилотна зона 1	0	0	2	0	1	1	0	1	1	2		8
Наблюдения, проведени в пилотна зона 2	1	1	1	1	0	1	0	1	1	0		7
Наблюдения, проведени в пилотна зона 3	0	0	1	0	2	0	0	0	0	0		3
Наблюдения, проведени в пилотна зона 4	1	1	0	1	0	0	1	0	0	0		4
Наблюдения, проведени в пилотна зона 5	1	2	1	1	0	2	1	0	1	0		9
Наблюдения, проведени в пилотна зона 6	0	0	0	0	1	0	1	1	0	1		4

Част III. ОСНОВНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОСЪЩЕСТВЕНИТЕ ГРАЖДАНСКИ НАБЛЮДЕНИЯ

В резултат на проведените граждански наблюдения в периода юни 2019 г. – март 2020 г., са установени следните резултати:

- Недостатъчна ресурсна обезпеченост на общинското звено, в резултат на което в населените места извън общинския център се наблюдават незадоволителни оценки на качеството на услугата – липса на достатъчно съдове за отпадъци, неправилно разположение, график за сметосъбиране и сметоизвозване, наличие на нерегламентирани сметища в покрайнините на населените места;
- В централната градска част на общинския център (Пилотна зона 1) качеството на услугата „Почистване и поддръжка“ е на много високо ниво, графикът за сметосъбиране и сметоизвозване е ежедневен, изразява се задоволство от броя, обема и разположението на контейнерите за битови отпадъци;
- В останалите части на общинския център (Пилотни зони 2, 3 и 4) качеството на услугата според болшинството от потребителите е добра. Има и райони, в които поради наличието на дългосрочно съществуващи проблеми с нерегламентирани отпадъци, се наблюдава задоволителна до лоша оценка на услугата;
- В населените места извън общинския център, където сметосъбирането и сметоизвозването е едва няколко пъти в месеца, се изразява неудовлетвореност от този факт, както и от недостатъчния брой, обем и разположение на контейнерите за отпадъци. Потребителите споделят, че това са съществени причини, които водят до нерегламентирано изхвърляне или обезвреждане на отпадъци (напр. изхвърляне в покрайнините на населеното място, изгаряне);
- Липса на информираност сред обществеността за начина на функциониране на системата за разделно събиране на отпадъците в резултат на което ефектът от нея е спорен, функционирането ѝ е по-скоро неефективно;

- В населените места, които не са обезпечени с контейнери за разделно събиране на отпадъци, рециклируемият отпадък се изхвърля заедно със смесения битов отпадък или се изхвърля / обезврежда нерегламентирано. Това от една страна води до загуба на ценен ресурс, а от друга страна запълва капацитета на депото или съответно води до замърсяване на околната среда (в случай на изгаряне или нерегламентирано изхвърляне);
- По време на проведените наблюдения прави впечатление 100 %-вата подкрепа за въвеждане на организирана система за събиране и извозване на биоразградимите и биоотпадъци в Община Видин. В градската част на общината с предимство се ползва централизираната система, при която е налице разделно събиране и извозване на събрания материал до инсталацията за компостиране на РДБО Видин. В населените места извън общинския център потребителите предпочитат домашното компостиране;
- Почти 100 % от потребителите споделят негативната оценка, че липсва достъп до информация за управление на отпадъците – споделя се, че ако има такава, то тя се получава само по неформални канали. Наблюденията ни сочат, че основният източник на информация по темата е интернет страницата на общината, много малка част от потребителите ползват онлайн информацията от доставчиците, включени в цикъла по управление на отпадъците. В началото на проекта интернет страницата на Община Видин не предоставяше лесен и ясен достъп до информацията, свързана с управлението на отпадъците, но впоследствие същата бе цялостно ревизирана. Новият интерфейс е добре организиран и ориентиран към потребителите, като повечето от съществената информация е налична онлайн. Има възможност за подаване на сигнали и жалби, задаване на допълнителни въпроси – онлайн, по телефон или на място. Прави впечатление интереса у гражданите, свързан с темата за управление на отпадъците – интерес, деклариран както по време на гражданските наблюдения, така и по време на проведените Дни на отворените врати в Община Видин;

- Потребителите споделят, че изградената система за участие на обществеността в процеса на консултиране, формиране, изпълнение и мониторинг на публични политики не работи ефективно. Идентифицираният труден достъп до актуална информация за предстоящи действия, свързани с обществено консултиране и по-широко гражданско участие, възпрепятства активното включване на гражданите в процесите на формиране, прилагане и наблюдение на публичните политики, в това число политиката по управление на отпадъците. Трябва да се отбележи, че от страна на администрацията напоследък се полагат усилия за успешна комуникация с обществеността, като се прилага комплект от мерки, включващ различни комуникационни канали, насочен към повишаване на информираността и гражданското участие;
- По време на наблюденията почти всички потребители дават незадоволителна оценка за действащата система за контрол и превенция на нарушения и нерегламентирани дейности с отпадъци. Гражданите са на мнение, че контролът, който се осъществява, не е ефективен или че дори липсва такъв, от една страна, а от друга, дори да се констатират нарушения, не се налагат санкции, които да предотвратяват бъдещи нарушения;
- Поради неефективно функциониращата система за разделно събиране на отпадъци, както и поради липса на организирана система за биоразградими и биоотпадъци, в контейнерите за смесен битов отпадък масово се наблюдава изхвърляне на отпадъци, които могат да се рециклират, компостират и използват повторно. В РДБО Видин не разполагат със сепарираща инсталация, поради което в клетките на депото отиват големи количества отпадъци, които подлежат на оползотворяване. По този начин от една страна се депонира ценен ресурс, а от друга, се запълва капацитетът на депото. Според резултатите от проведените наблюдения, депонирането на отпадъци в РДБО Видин надхвърля първоначално планираните стойности и оценки, което ще доведе до запълване на капацитета му по-рано от предвиденото;

- Подадени са множество сигнали за наличие на нерегламентирани сметища и други нарушения, свързани с управление на отпадъците. Същите регулярно се обобщават и се предоставят на отговорните институции. По някои от тях се предприемат мерки, но по други, няма реакция. В това число е и сигналът за дългосрочно съществуващо нерегламентирано сметище в имот, находящ се в гр. Видин, ул. „Владикина“ № 46;
- В зависимост от района, графика за сметосъбиране и сметоизвозване, броя, състоянието и разположението на съдовете за битов отпадъци и за разделно събиране на отпадъци, подадените сигнали за нарушаване качеството на услугата и реакцията на институциите по тях, оценките на потребителите се движат от „много добра“, през „добра“ и „задоволителна“ до „лоша“. В резултат на проведените наблюдения можем да обобщим, че цялостната оценка на потребителите за качеството на услугата е „добра“;
- Болшинството от потребителите споделя, че съществуващата такса битови отпадъци не отговаря на качеството на услугата, което се предоставя и следва или да се намали като процент/размер, или да се потърсят варианти за повишаване качеството на публичната услуга.

Част IV. ОСНОВНИ КОНСТАТАЦИИ И АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ

В зависимост от района, графика за сметосъбиране и сметоизвозване, броя, състоянието и разположението на съдовете за битов отпадъци и за разделно събиране на отпадъци, подадените сигнали за нарушаване качеството на услугата и реакцията на институциите по тях, оценките на потребителите се движат от „много добра“, през „добра“ и „задоволителна“ до „лоша“. В резултат на проведените наблюдения можем да обобщим, че цялостната оценка на потребителите за качеството на услугата е „добра“. Липсва информираност сред обществеността за начина на функциониране на системата за разделно събиране на отпадъците, в резултат на което тя е неефективна. Не се прилагат подходящи мерки за

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

мотивиране на всички потребители да събират и изхвърлят разделно, нито за превантивни мерки (санкции) към нарушителите, с което да се повиши делът на разделното събиране.

Установява се, че действащата система за налагане на глоби и наказания е неефективна и не предполага превенция на нарушения. Проблем е липсата на лесен достъп до достатъчна и подходяща информация, свързана с управление на отпадъците, което затруднява и възпрепятства участието на гражданите в процеса по формиране, прилагане и наблюдение на политиката по управление на отпадъци.

Въпреки констатираните по-горе слабости, важно е да се отбележи, че е налице добра воля и желание за сътрудничество от страна на администрацията и другите доставчици, включени в цикъла по управление на отпадъците. Готовността за сътрудничество и партньорство се потвърждава и от включването на отговорните институции в създадената обществена формула – Консултативен съвет по отпадъци в Община Видин, както и в домакинстването на Дни на отворените врати, в които се включиха над 104 жители на града и общината. С действията си общината демонстрира желание за съвместни действия и готовност за вслушване в разумните и конструктивни препоръки, отправяни от гражданите. Със задоволство можем да отбележим, че общината обръща внимание на препоръките и предложенията, отправяни в рамките на гражданското наблюдение. По голяма част от тях вече се предприемат конкретни действия и стъпки за прилагането им. Оставаме с надежда, че изграденото партньорство ще продължи да се развива и да се надгражда и ще допринесе за по-чист град, по-активни и по-доволни граждани.

Изготвил,

Мария Великова

Ръководител Екип от граждански наблюдатели

---

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.009-0167-C01 "Повишаване на гражданското участие в местните политики по управление на отпадъците", съ-финансиран по Оперативна програма „Добро управление“, по процедура BG05SFOP001-2.009 „Повишаване на гражданското участие в процесите на формулиране, изпълнение и мониторинг на политики и законодателство“